

"sımsıcak mekanlar için"

//
DÜNYAYI
SEVİYORUZ

PELET
SİSTEM

MODERN TASARIM
VERİMLİ ISINMA
ÇÖZÜMLERİ

GÜÇLÜ
ÇÖZÜMLER

KALORİFER, SICAK
SU, KUZİNE VE
ŞÖMİNE

Tarih Bilmek Güzel Ahlâklanmaya Vesiledir

*İnsanlara tat, duygu, ders ve hissiyat veren makalelerden
oluşan yeni eserimiz, âdeta bizleri tarihte bir yolculuğa
çıkmağa davet ediyor...*

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
www.camlicakitap.com'da

ÇAMLICA
BASIM YAYIN

ASHÂB-I KİRÂM İLE KALPLERİMİZİ SÜSLEMELİK İÇİN...

yeni

Çamlıca Kitap mağazalarında ve
www.camlicakitap.com'da

 FAZİLET
NESRİYAT

Yayınlandığı Anda Dünyanın Dört Bir Yanında

Çamlıca Kitap dijital kütüphane uygulamasıyla severek okuduğunuz dergiler parmaklarınızın ucunda! Dijital içerikleri dünyanın her yerinden satın alabilir ve dilediğiniz yerde okuyabilirsiniz.

Dijital dergi aboneliği ve detaylı bilgi için:
dijital.camlicakitap.com

 camlica kitap
DİJİTAL KÜTÜPHANE

 App Store

 Google Play

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
EYLÜL 2022 - SAYI 169

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEK
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicakitap.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

*“Bizdik o hücumun bütün aşkıyla kanatlı;
Bizdik o sabâh ilk atılan safta yüz atlı...”*

M

eşhur seyyah Evliya Çelebi, onları şöyle tasvir etmişti: “Mehâbetli ve seçi askerlerdir... Başlarına samur ve kaplan postundan kalpak taç koyup arkalarında bebr, kurt, ayı postları var.

Koltukları altlarından karakuş kanatları bağlıdır, ellerinde kurt derisi sarılı olup nicesinin âlât ve silâh levazımı kendisini garib ve acîb şekle koyar. Korkunç ve düşmana belâ-yı âsümânî misal bir asker-i zafer-peykerdir...”

“Ulu Çınar”ın büyüyüp kök salmasına, yeşerip dallanıp budaklanmasına emek vermişti onlar. Cihanı nal şakırtılarıyla titretmişler, yeryüzünün nice karasında i’lâ-yı kelimetullah için meydan-ı şehadete koşmuşlardı. Allah yoluna revan olmuş koçyigitler, Ulu Çınar’ın gölgesinde dağlar, tepeler, nehirler, ırmaklar aşarak, şehirler, kasabalar fethetmişlerdi. Nice büyük zaferlerin kazanılmasında ve Rumeli’nin yurt edinilmesinde büyük pay sahibi olan bu yiğitlere akıncılar derlerdi. Sultanın sadık kullarıydılar. Devletin temelleri atılırken, gazi padişahlarla birlikte omuz omuza cenk etmişler, daha sonraki devirlerdeyse serhat boylarında hudutların muhafızlığını yapmışlardı.

Yaptıkları akınlar, yüzyıllar boyu Avrupalılar arasında dilden dile, nesilden nesile aktararak anlatılmış, asırlarca unutulmamıştı.

Bu ayki dosyamızda, serhat gazileri yahut bekçileri de diyebileceğimiz akıncıları inceledik. İsimleri unutulsa da

hizmetleri ve yaptıkları kahramanlıkları bilinen, dosta güven düşmana korku veren bu yiğitlerin hayatlarını irdeledik. İstifadeli okumalar dileriz...

içinde

EYLÜL 2022
sayı

169

24-47 SERHAD GAZİLERİ AKINCILAR

PROF. DR. YÜCEL ÖZTÜRK - KAYIHAN ÇAĞLAR

ekiler

8

AYIN GÜNÜ

YUNUS EMRE BOZOK

10

YAZIHANE

HAÇLILARIN

İSTANBUL YAĞMASI

12

ESKİ ZAMAN

AYAKKABILARI

AHMET NAMIK KILIÇ

16

ŞANLI ZAFERLERİMİZİN

ŞİİRLERE YANSIMASI

KAYIHAN ÇAĞLAR

48

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

50

ABDÜLHAMİD HAN'DAN

JAPONLARA

ERTUĞRUL TEŞEKKÜRÜ

OSMAN DOĞAN

56

ÂNIN HİKÂYESİ

TUNA SER

58

ALTUNİZADE CAMİİ

SALİH ÇAVDIR

65

BERCESTE

66

İSİMDEN MÜSEMMAYA

MEHMET BAĞ

68

SULTANLAR GİBİ UĞURLANAN BİR VELİAHT

YUSUF İZZEDDİN EFENDİ'NİN

CENAZE MERASİMİ

HÜSEYİN GÖKSAL

76

TESTGÂH

ÖLÇÜ BİRİMLERİ

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

ayrın gunu

ayrın günü

10 Eylül

1855

Osmanlı'da İlk Telgraf Hattı Tamamlandı

- Ruslar ile Osmanlı arasında başlayan ve sonrasında çıkarları gereği Osmanlı'nın yanında saf tutan Avrupalı devletlerin de müdahil olduğu Kırım Harbi (1853-56) esnasında, hızlı haberleşmeye büyük ihtiyaç duyulmuştu.
- Yüz binlerin savaştığı cephede acil haberleşme ortalama 5 günde gerçekleşiyordu. Osmanlı Devleti hem savaş mahalliyle olan bağlantıyı kurmak hem de Avrupalı müttefikleriyle hızlı haberleşmeyi tesis etmek için kolları sıvadı. O dönemde acil haberleşme ancak telgraf hattı ile sağlanabiliyordu.
- Telgraf şebekesini kurmak üzere Fransız şirket ile imtiyaz antlaşması imzalandı. Anlaşma gereği telgraf hattı, İstanbul ile Edirne'yi birbirine bağlayacak, oradan Şumnu'ya (Bulgaristan) uzanacaktı.
- Hattın direkleri Karadeniz Ereğli ormanlarından, malzemeler Fransa'dan temin ediliyordu. Fransız teknisyenler ise Osmanlı telgrafçılarını eğiteceklerdi.
- İnşaatına başlandıktan altı ay sonra, 19 Ağustos 1855'te İstanbul-Edirne hattı, 6 Eylül'de ise Edirne-Şumnu bağlantısı tamamlandı. Varna-Ruşuk-Bükreş inşaatlarının 15 Mayıs 1855'te bitirilmesinin ardından, Viyana-Bükreş ile İstanbul-Varna arasındaki hatların da yapılmasıyla Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile bağlantısı sağlanmış oldu.
- **10 Eylül 1855'te Şumnu'dan Edirne'ye ve oradan da İstanbul'a çekilen ilk telgrafta, müttefik askerlerinin Sivastopol'a (Kırım) girdiğinin müjdesi verilmişti.**

EYLÜL'DE BAŞKA NE OLDU?

15 Eylül 1916: Tanklar ilk kez İngilizler tarafından Cihan Harbi'nde kullanıldı.

26 Eylül 1364: Akıncı Hacı İlbey komutasındaki Osmanlı öncü birlikleri, Sırpsındığı Savaşı'nda haçlı ordusunu mağlup etti.

27 Eylül 1538: Müttefik haçlı donanmasına karşı, Preveze Zaferi kazanıldı.

28 Eylül 1730: Lâle Devri'ni bitiren ve Sultan Üçüncü Ahmed Han'ın hal'iyle neticelenen Patrona Halil İsyanı yaşandı.

HAÇLILARIN İSTANBUL YAĞMASI

Gunther von Pairis-1204

Yazıhane

(Vaktiyle, I. Haçlı Seferi için Hristiyanları galeyana getirmekle görevli Pierre l'Ermit gibi) Fransız rahip Foulques de Paris'te tüm Fransa halkını, Flandre'yi, Normandiya'yı, Britanya'yı ve diğer bölgeleri, Müslümanlara karşı çıkılacak sefer için yüreklendiriyordu...

Kuzey Almanya'da, Basel'deki Başkeşiş Martin de bu amaçla bir konuşma yaptı. (Birtakım dinî motivasyon cümlelerinden sonra şöyle söylüyor:) "Gideceğiniz toprağın, bu topraktan daha zengin ve bereketli olduğuna değinmeyeceğim bile! Ayrıca aranızdan çoğunun dünyevî mallar bakımından orada daha müreffeh bir servete kavuşması kolay olacak. Bunlar, burada tatmaya alışık olduklarınızdan daha büyüktür!" Sonunda (Keşiş Martin'in de içinde olduğu) haçlı ordusu, Basel'den yola çıktı...

Ordumuz, Konstantinopolis'in önünde mevzilendi, ancak ele geçirme umutları yoktu. Şehir sadece kalabalık ahalisiyle değil, aynı zamanda bütün zenginliklerle de dolup taşıyordu. Ayrıca az sayıda askerle sayısız düşmana karşı savunulabilsin diye çok iyi tahkim edilmişti. Şehir surlarının karaya bakan kısmı, devasa bir hendek ve güçlü bir duvarla üç katmandı. Kuleleri birbirine öyle yakındı ki yedi yaşındaki bir çocuk bir kuleden diğerine elmasını fırlatabilirdi...

IV. Haçlı Seferi için Avrupa'dan yola çıkan orduların hedefinde, Kudüs-i Şerif'i Müslümanların elinden almak vardı. Fakat Kudüs'ten önce ilk durakları, Konstantinopolis oldu. Başka bir Hristiyan grubun başkenti olan şehir, kontrolden çıkmış Latin ordusu tarafından işgale ve yağmaya uğradı. Tarihin seyrini değiştiren önemli hadiselerden biriydi bu. Latinler şehrin âdetâ altını üstüne getirirken içlerinden bir keşişin daha farklı hedefleri vardı. Bütün olup bitene şahit yardımcısının kaleminden okuyalım...

Haçlılar

Konstantinopolis'te...

Latinler mızraklarla, oklarla ve bilhassa kundaklı yaylarla şiddetli bir şekilde saldırıyorlardı. Bir tellal, surlara ilk adım atana 100 Mark ödül verileceğini ilân ediyordu... Surlara tırmanan Latinler aşağıdakilere ok yağdırıyordu. İyice paniklemiş ve korkmuş Yunanlar (Bizans halkını kastediyor) balık istifi gibi olduklarından karşılık veremediler. Bilhassa kundaklı yaylarımızın korkusundan dehşete düşmüşlerdi. Zira Yunanlar tabiatı gereği korkak bir halktır... Kapılar açılınca içeri giren askerimiz, Yunanlılardan çok azını

öldürdü... (Gunther bunları, haçlıları aklamak ve iyi göstermek için söylüyor. Hâlbuki diğer pek çok kaynakta, haçlıların şehirde yaptıkları katliamın ne kadar büyük ve korkunç olduğu aktarılır.)

(Konstantinopolis düşünce) mutlak zaferden önce kimse talana kalkışmasın diye bu, idam cezasıyla yasaklanmıştı. Sağa sola saçılmış o kadar çok altın ve gümüş sikke, öyle ihtişamlı mücevherler ve giysiler, öyle bol erzak ve öyle sıra dışı evler buldular ki hepsi bir anda sığınmacı ve fakir kimselerden, varlıklı vatandaşlara dönüştüler...

Galip gelenler, şehri süratle yağmalarken, Başkeşiş Martin de kendi payına düşen ganimeti düşünmeye başladı ve diğerleri zenginleşirken eli boş kalmasın diye karar verdi. Elleriyle dünyevî ganimetlere dokunmanın yakışıksız olacağını düşündüğünden (?) yardımcısıyla beraber bir kiliseye gitti. Bu kilise (Pantokrator Kilisesi, bugünkü Zeyrek Camii), meşhur İmparator Emmanuel'in annesi orada gömülü olduğundan Hristiyanlar tarafından büyük saygı görüyordu. Fakat bunun, Latinler için bir manası yoktu. Orada, civar bölgelerden toplanmış muazzam miktarda para muhafaza ediliyordu. Yine muhafaza için civar kiliselerden buraya getirilmiş, Hristiyanlarca değerli birtakım eşya da vardı.

Martin, oradaki ihtiyar papaza haykırdı: "Haydi göster bana ihtiyar, sakladığın o değerli şeyleri!" Korkan ihtiyar, Martin'e demir sandığı açtı ve hazineyi gösterdi. Hazineyi gören başkeşiş, iki eliyle birlikte hızla

ve açgözlülükle hazineye saldırdı. Bunu yapmaya çoktan hazırdı. O ve yardımcısı, geniş elbiselerinin bütün kıvrımlarını, kutsallığı kalmamış kutsallarla doldurdular...

Şehrin yağmalanması ve binaların yeni sakinleri

arasında paylaştırılmasından sonra sıra, kral seçmeye geldi. Birçok tartışmanın ardından Flandre Kontu Boudoin'de karar kılındı. Bizans'ın mağlup imparatoru Mourtzouphlos ise suçlarının farkında olduğu ve cezalandırılmaktan korktuğu için şehrin zaptından evvel kaçmıştı. (Nihayet) yakalanınca önce gözleri kör edilip sonra ölüm cezasına çarptırıldı. Fakat idamın şekli konusunda büyük bir anlaşmazlık vardı. Kimine göre ilmikle boğulmalı, kimine göre diri diri yakılmalıydı. Yahut diri diri toprağa gömülmeli veya ayağına taş bağlanıp denize atılmalıydı. Ya canlı canlı derisi yüzülmeli yahut bütün uzuvları kesilmeliydi ve mümkünse birileri bu suçlu adam için daha korkunç bir ceza bulmalıydı. Sonunda, şehirdeki en yüksek dikili taşın (Sultanahmet Meydanı'ndaki Theodosius Sütunu) tepesine çıkartılıp bir sırığa bağlanmış vaziyette baş aşağı atılmasına karar verildi. Bunun sebebi, yüksek

krallık makamından âniden düşen birinin, her ne kadar zirveden sersefil bir ölüme düşecek olsa da en azından utançlar içinde bir ölüm tatmayacağı kanaatine varılmasıydı(!). Hüküm böylece infaz edildi.

Şu adamın aşağıya atıldığı dikili taşa dair kayda değer bir şeyler söylenebilir. Bu sütunun üzerine, çeşitli hadiselerin tasvirleri kazanmıştır. Bu tasvirlerin arasında, zırhlı silahlı adamların tırmandığı merdivene benzer şeyler dikildiği gemi tasvirleri de vardı. Bir şehri kuşatmış ve ele geçirmiş görünüyorlardı. Rumlar, böyle bir şeyin şehirlerinin başına gelebileceğini düşünmediklerinden bu tasvirleri şimdiye kadar kâle almamışlardı. Lakin bizim (Latin) gemilerimize dikilmiş merdivenleri görünce bu tasviri hatırlayıp korkmaya başlamışlar ve bu yüzden bazıları, taşlarla veya çekiçlerle bu tasvirleri kırmışlardı. Bu sayede gidişatı tersine çevirebileceklerini düşündüler.

(Haçlılar, 1204 Nisan'ında şehri tamamen ele geçirmişlerdi. Onlarla ittifak yapmış olan Venedik doğu Enrico Dandolo ve haçlı kontlarının izniyle şehir günlerce yağmalanıp tahrip edildi. Konstantinopolis, bu yağmadan sonra bütün ihtişamını, maddî ve kültürel zenginliğini kaybetmişti. Venedikliler, pek çok sanat eserini, kendi şehirlerini süslemek için alıp götürmüştü...)

Kaynaklar: Gunther von Pairis, Konstantinopolis'in Zaptı, Çeviren: Kutsi Aybars Çetinalp, İstanbul 2022; Işın Demirkent, "İstanbul", DİA, 23, 205-212, Ankara 2001.

BANA NE!

Ayasofya karşısında altı minareli ve gayet zarif Sultanahmet Camii'nin bânisi Birinci Ahmed Han, devletin içine düştüğü bazı sıkıntılar sebebiyle en yakın hizmetkârı vasıtasıyla Şeyhülislam Mehmed Efendi'ye:

“Ümmet-i Muhammed'e ilahî yardım vaad olunmuşken Devlet-i Aliyye'nin üzerine çöken bu başıbozukluğun ve halkın perişanlığının sebebi nedir?” diye yazmış.

Şeyhülislam cevabında, fetvalarda mutad olduğu üzere aynı kâğıda ve sultanın namesi altına uzun bir “be” harfi çektikten sonra “Bu iş beni ne alâkadar eder?” diye yazıp gönderir. Sultan bunu görünce, sualine şeyhülislamın itibar etmemiş olmasına mana vermez ve derhal huzuruna getirilmesini emreder. Padişahların şeyhülislamlara gösteregeldikleri iltifatı etmeyip onu azarlar ve:

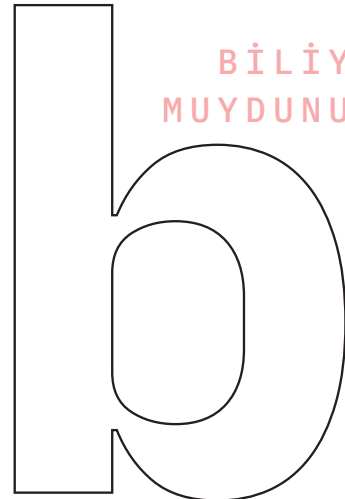
“Benim için bu kadar mühim bir işte nasıl ‘bana ne’ deyip cevap vermezsin?” diye sorar. Şeyhülislam şu manidar cevabı verir:

“Hayır, sultanım; bilakis sizin sualinize çok dakik ve veciz surette cevap verdim. Her ne vakit devlet adamların ve milletin fertleri sadece kendini düşünür, herkesi alâkadar eden hususları düşünmez de ‘o işten bana ne’ derse artık belalar umumî olur.” der.

Sultan Birinci Ahmed Han, şeyhülislamın izahını çok beğenir ve ona üç hil‘at giydirir.

**13. asırda
Floransa’da
yetişen
Dante’nin
“Divine
(İlahî)
Komedya”
ismindeki
eserini
Ebu’l-Alâ’nın
“Risaletü’l-
Gufrân”ından
ve Şeyh-i
Ekber’in
“Fütuhât”ından
ilham alarak
yazdığını...**

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

PANZEHİR

Her ne kadar yılan sokmasına karşı kullanılan ilaca panzehir dense de genel olarak “zehrin tesirini yok eden” manasında kullanılır. Zehirden koruyan manasındaki kelime, “pâd-zehr” şeklinde, Farsça “pâd” (koruyucu) ve “zehr” (zehir) kelimelerinin bir araya gelmesiyle meydana gelmiş, Türkçede zamanla şekil değiştirerek “panzehir” şeklinde kullanılır olmuştur.

ŞAM'DA İLGİNÇ BİR VAKIF

Meşhur seyyah İbn-i Battûta (1304-1369), seyahatnamesinde Şam'daki vakıflarla alâkalı şöyle nakleder:

Dimaşk'ta (Şam) pek çok vakıf vardır ki bunların çeşitlerini ve gelirlerini saymak imkânsızdır. Bu vakıflardan bazıları şunlardır:

Hacca gitmeye gücü yetmeyenler için vakıflar: Fakirlere Beytullah'ı ziyarette yetecek meblağ verilir.

Fakir aile kızlarına çeyiz vakfı.

Esirleri esaretten kurtaran vakıf.

Ebnâ-i sebîle (yolda kalmışlara) yardım vakfı: Yiyecek ve giyecekleri ile memleketlerine varıncaya kadar lazım olan harçlık verilir.

Yolları düzeltme ve taş döşeme vakfı: Dimaşk sokaklarının her iki tarafında yaya kaldırımı vardır.

Bunlardan başka diğer hayır işlerine mahsus birçok vakıf vardır.

Bir gün Dimaşk'ın bir sokağından geçerken, bir küçük köle gördüm. Elindeki sahan dedikleri porselen bir tabak düştü, kırıldı. İnsanlar etrafına toplandı. İçlerinden biri:

“Tabağın parçalarını topla ve kap-kacak vakfına götür.” dedi.

Köle, topladıktan sonra, o adamla birlikte vakfa gitti, parçaları gösterdi. Vakıf memuru, ona kırılmış olan tabağın aynını satın alacak kadar para verdi.

Bu ne güzel bir iştir. Çünkü kölenin efendisi, tabağın kırılmasından dolayı onu ya dövecek veyahut azarlayacak, kalbini de kıracaktı. Gönül almaya sebep olan böyle hayırlı işler için gayret gösterenleri Cenab-ı Hak hayırla mükâfatlandırınsın.

KRAL VE GİYOTİNİ

1789 İhtilali'nden sonra bir insan mezbahasına döndürülen Fransa'da, her gün yüzlerce insan, çeşitli şekillerde öldürülüyordu. Fransa Millet Meclisi üyelerinden Dr. Guillotin, insafı bir infazın çaresini bulacak ve kendi adının verildiği giyotini kullanırmayı başaracaktı. Dr. Guillotin'in çizdiği projeye uygun olarak bir piyano imalatçısı tarafından yapılan bu alet, tepeden hızla inen ağır bir satırın idam mahkûmunun kafasını kesip gövdesinden ayırması esasına dayanıyordu.

Yeni ölüm aleti, marangozluğa meraklı olan Fransa Kralı XVI. Louis'in ilgisini çekmişti. Kralın huzuruna kabul edilen Dr. Guillotin, kâğıt üzerine çizdiği şemayla, aletin nasıl çalıştığını izah etti. XVI. Louis, giyotindeki satırın, keskin yüzünün hilal biçiminde olmasının hatalı olduğunu, bu sebeple kafanın tam kesilemeyeceğini söyledi. Onun teklifiyle, keskin yüzün bir dik üçgenin hipotenüsü olarak yapılmasına karar verildi. Dokuz ay kadar sonra, XVI. Louis, meclis kararıyla idama mahkûm edildi. 21 Ocak 1793'te kendisinin tavsiye ettiği o üçgen biçimli giyotin satırıyla hayata veda etti.

ânın hikâ- yesi

TUNA SER

آنک چکایری

ANADOLU İRFANININ BÂNÎLERİNDEN BİRİ: SADREDDİN-İ KONEVÎ

Bu topraklar nice sultana,
nice gönül sultanına yurt
olmuş. Kimi kılıcı ve
adaleti ile kimi kalemi
ve ilmi ile bu toprakları
yeşertmiş, dünya ve
ahiret saadetine vesile
olmuş. O zatlardan biri
de Sadreddin-i Konevî
Hazretleri'dir. O, Selçuklu
devrinde parıldayan bir
ilim ve manevîyat güneşi
idi. Hocası Muhyiddin
İbn-i Arabî'den aldığı
ilim ve feyzi aralarında
Mevlânâ Celâleddin-i
Rumî'nin de bulunduğu
muasırı birçok ilim
ehline aktardı. Konya'da
bulunan kabrinin eski
zaman görseinde;
Selçuklu kümbetlerine
benzeyen türbe, caminin
avlusunda ve Sadreddîn-i
Konevî Hazretleri'nin
vasiyeti üzere üstü
açıktır. Buradaki türbe
ve cami, 1899 yılında
İkinci Abdülhamid
Han tarafından tamir
ettirilmiştir.

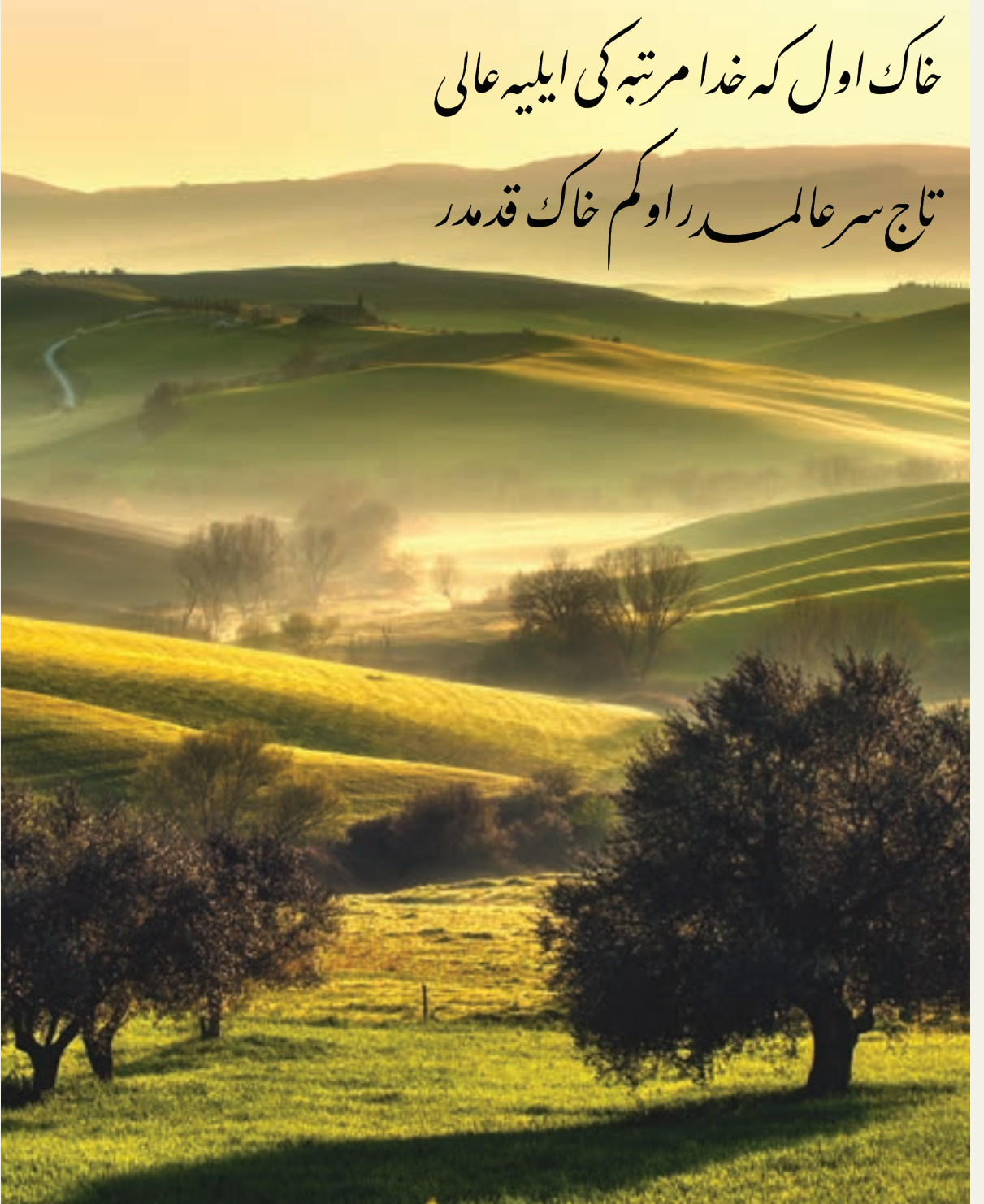
Hâk ol ki Hudâ mertebeni eyleye âlî
Tâc-î ser-i âlemdir o kim hâk-i kademdir

Râhî

*Toprak gibi (mütevazı) ol ki; Allahü Teâlâ (c.c.) mertebeni yüceltsin;
Zira ayakaltındaki toprak gibi mütevazı olan, âlemin baş tacıdır.*

خاک اول کہ خدا مرتبہ کی ایلہ عالی
تاج سر عالم در او کم خاک قد مہر

Fotoğraf: TOSKANA / İTALYA

İsimden Müsemmeye

Bir Alâmet

MÜHÜR مِهْر

Mühür Farsça bir kelimedir. Ve bugün de anladığımız manasıyla çok uzun zamandan beri bu dilde kullanılmaktadır. Mührün Türkçedeki karşılığı da çağlardan beri tamga/damga şeklinde ifade edilir. Kelimenin Arapçadaki hâli ise “hâtem”dir.

Hem Osmanlı hem de Selçuklu, bu kelimelerin üçünü de aynı manada aynı şekilde asırlar boyu kullanmıştır. Peki, mührün çıkış noktası nedir?

Açılması, erişilmesi, kullanılması istenmeyen şeyler mühürlenir. Bu bir kapı, bir belge, bir mektup, bir sandık, bir hazine, bir küp, bir kap olabilir. Bu yüzden mühür, bozulması da taklit edilmesi de zor olan eşyalarla imal edilir.

Mühür sadece kıymetli şeyler için kullanılmaz. Kimi zaman da yasaklı ve ayıplı nesnelere mühür vurulur. Kaçak yapılar, izinsiz çalışan işletmeler mühürlenir. Kur’ân-ı Kerîm’de ise münkirlerin kalplerinin mühürlü olduğunu ifade eden âyet-i kerîmeler vardır. Ki burada da feyz-i ilâhiden nasibi kesilmiş olanlar kast edilir.

Bir belgenin altına mühür vurulması ise sözün bittiğini, hükmün tahkim edildiğini ifade eder. Mührün sahibi olan kurum yahut kişi, belgenin muhataplarına sözünü söylemiştir artık. Evrakların konduğu zarf yahut mahfazaların mühürlenmesi ise gizliliği ifade eder. Üzeri mühürlü olan bir zarf, ancak onu açmaya yetkili olan birisi tarafından açılabilir.

Kısaca mühür; bir işin, sözün, nesnenin, durumun nihayete erdiğini ifade eden alâmettir. Peygamber Efendimiz Hazret-i Muhammed Mustafa (s.a.v.) için kullanılan “Hatemü’l-Enbiya” ifadesi risaletin sona erdiğini, Efendimiz Aleyhisselam’ın son peygamber olduğunu belirtir.

Tarih boyunca, dünyanın her yerinde bin türlü iş için kullanılan mühürlerin elbette en gösterişli olanları sultanlara aitti. Hükümdarlar için üretilen mühürler hem ham maddesi hem de üretimi açısından çeşitli sanatların, sanatkârların ortaya çıkmasına vesile oldu.

Mühre yazılan ibare, o ibareyi meşk eden hattat, meşki hakkeden hakkak, malzemeyi işleyen usta, mührün fizikî üretimi için çaba sarf eden kişilerdi. Mührün manevî gücü ise başka bir bahisti. Mührü koruyan yahut taşıyan görevliler, mühür vurmaya yetkili olan amirler; vezirler, komutanlar, kadılar, defterdarlar... Sistemi takip eden insanlar ise o insanların alâmeti mühürlerdi. Mühür kimde ise söz onda idi.

Teknoloji henüz mührün ehemmiyetini düşürebilmiş değildir. Mühür kavramı hem fizikî hem de mücerret manasıyla bugün de oldukça mühimdir.

Bir Merasim

FERGAB فَاَرْغَبْ

İnşirah Suresi, güzel kitabımız Hazret-i Kur'ân'da 94. sırada yer alır. Her zorlukla beraber mutlaka kolaylığın da ihsan edildiğini müjdeleyen Sure-i İnşirah'ın son âyet-i kerîmesinin son kelimesi “fergab”dır.

Fergab, kelime olarak emir sıgasındadır ve “yönel, rağbet et, yalvar, tazim göster” manalarına gelir. Kalamullahın izzetinden nasipdar olmayı hedefleyen aziz ecdadımız “fergab” kelimesinin Kur'ân-ı Kerîm'deki yerine ve belki de ifade ettiği mananın, ferman buyurduğu emrin güzelliğine bakarak “Fergab Merasimi” adıyla bir âdet inşa etmiştir.

Sıbyan mektebine giden bir talebe Hazret-i Kur'ân'ı talim etmeye başlar. Zaman geçer ve talebe sayfa sayfa okuya okuya Kur'ân-ı Kerîm'in sonuna doğru ulaşır. Halk arasında “Elem neşrah leke” diye bilinen İnşirah Suresi, hatmin neredeyse bitmek üzere olduğunun habercisidir. Zira sıbyan talebelerinin neredeyse tamamı bu sureden sonrasını ezberler.

Sûre-i İnşirâh'ın son âyet-i kerîmesinin son kelimesini de hocasına tertil üzere okuyan talebe artık fergaba çıkmıştır. Arkadaşlarından biri, onun takkesini yahut cüz kesesini alıp saklar. Bu tatlı bir şakadır. Kur'ân-ı Kerîm'i hatmeden talebe, mektepteki arkadaşlarına ikramda bulunur. Talebenin ailesi maddî imkânlarına göre; çocukları sevindirmek için lokum, şerbet, tatlı, börek gibi şeyler dağıtır.

Yöreden yöreye farklı uygulamalarla zenginleşen ve çağlar boyu Osmanlı'nın türlü yerlerinde uygulanan fergab merasimi, bize has bir güzelliştir.

Fergaba varan talebeyi ailesi, hocaları, arkadaşları daha hassas davranır. Zira o; Hazret-i Kur'ân'ı hatmetmiş, muazzaz kitabımızın nuruyla âlâkadar olmuştur.

Fergab Merasimi, hatmini tamamlayan sıbyan talebelerine yapıldığı gibi aynı isimle fakat farklı içeriklerle hafızlığını bitiren talebelere de yapılmıştır. Nihayetinde bir talebe, Hazret-i Kur'ân'ı hatmetmek yahut ezber etmek için mesaisini tezyin etmiş ve maksadına erişmiştir. Atalarımız bunun için diğer talebelere ikramda bulunmayı, bu vesileyle Cenab-ı Allah'a şükretmeyi vazife bilmişlerdir. Fergab, bu anlayışın hoş bir tezahürüdür.

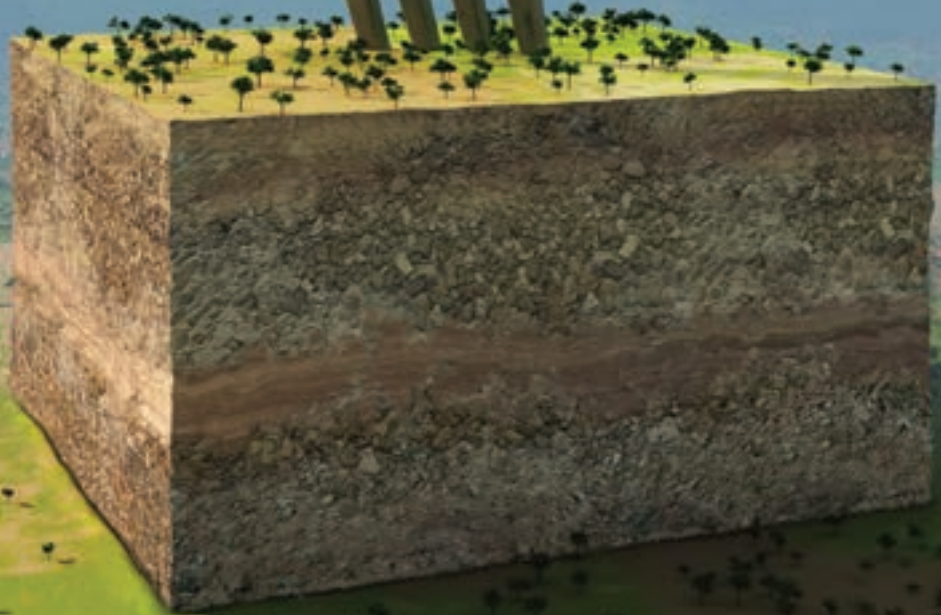
Fergab kelimesi, bu bahsettiğimiz anlamda atasözü ve deyimlerimize de yansımıştır. Meselâ: “Elif demeden fergaba çıkılmaz.” atasözü her işin usulünce başlayıp usule uygun yapılması gerektiğini anlatır.

Fergab, elbette klasik şiirimizde de kullanılmıştır. Fergab ile aşına olan pek çok beyit, kıta ve mısra arasında bizce en hoş olan mısra, Muvakkitzâde Pertev'e aittir:

Gül-nihâlân mekteb-i gülşende çıktı fergaba
(Gül fidanları, gül okulunda fergaba çıktılar.)

ARSAMERKEZİ GÜVENCESİYLE İSTANBUL'DA ARSA SAHİBİ OLUN!

Her Bütçeye Uygun
Yatırım Fırsatları

Yedikıta Dergisi'nin 14 yıllık geçmişi, Yedikıta Kitaplığı ile geleceğe taşınıyor...

